

Kelan järjestämä kuntoutuspsykoterapia vuoden 2011 alusta

Psykoterapiatutkimuksen ja –koulutuksen päivä
Helsingissä 17.9.2010

Lakimies Kirsi Kunnas-Leinonen

- Kelan harkinnanvaraisena kuntoutuksena korvaama psykoterapia on esitetty siirrettäväksi Kelan järjestämisvelvollisuuden piiriin
 - ks. Hallituksen esitys laeiksi Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain sekä sairausvakuutuslain 2 luvun 3 § :n muuttamisesta (HE 68/2010 vp)
 - parhaillaan eduskunnassa käsiteltävänä
 - muutoksen olisi tarkoitus tulla voimaan 1.1.2011
- **Siirtyminen uuteen järjestelmään toteutetaan vaiheittain**
 - uutta lainsäädäntöä sovelletaan lain voimaantulon jälkeen alkaviin terapiajaksoihin
 - vuonna 2010 alkavia terapiajaksoja koskevat päätökset ovat voimassa sellaisinaan päätöksen loppuun saakka; mahdollisiin jatkojaksoihin, jotka alkavat vuoden 2011 puolella, sovelletaan uutta lainsäädäntöä

Kelan kuntoutuslakiin lisätään uudet kuntoutuspsykoterapiaa koskevat § :t

11 a § Kuntoutuspsykoterapian korvaaminen

- kohderyhmän määrittely
- myöntämisedellytykset
- kuntoutussuunnitelma

11 b § Kuntoutuspsykoterapian sisältö

- korvattavan terapian määrittely
- korvattavat käyntikerrat ja enimmäisaika
- uusi terapiajakso
- nuoren terapiaan kuuluvat ohjauskäynnit

- Kuntoutuspsykoterapian tavoitteena on kuntoutujan työ- tai opiskelukyvyn tukeminen tai parantaminen, kun mielenterveyden häiriö uhkaa henkilön työ- tai opiskelukykyä
- Kuntoutuksen keinoin pyritään
 - turvaamaan työelämässä pysyminen, sinne siirtyminen tai mahdollistamaan sinne palaaminen taikka
 - tukemaan opintojen edistymistä ja niiden loppuun saattamista
- Kuntoutuspsykoterapiana korvataan lääketieteellisesti perusteltua ja tutkimustietoon perustuvaa tarpeenmukaista kuntouttavaa psykoterapiaa
 - tuettavan kuntoutuspsykoterapian tulee olla hyvän kuntoutuskäytännön mukaista ja perustua erityisasiantuntemukseen ja erityisosaamiseen

- Kela korvaa 16-67-vuotiaalle vakuutetulle työ- tai opiskelukyvyn tulemiseksi tai parantamiseksi tarkoituksenmukaista kuntoutuspsykoterapiaa, jos asianmukaisesti todettu ja diagnosoitu mielenterveyden häiriö uhkaa tämän työ- tai opiskelukykyä
- Terapian korvaaminen edellyttää, että henkilö on mielenterveyden häiriön toteamisen jälkeen ollut vähintään 3 kk asianmukaisessa hoidossa
- Kuntoutuspsykoterapiaa ei korvata, jos käytettävissä olevat muut hoito- ja kuntoutusmuodot ovat riittäviä henkilön työ- tai opiskelukyvyn parantamiseksi tai palauttamiseksi
- Kuntoutuspsykoterapian tulee perustua henkilön hoidosta vastaavassa terveydenhuollon yksikössä tehtyyn yksilölliseen kuntoutuksen tarpeen ja soveltuvuuden arvioon sekä kirjalliseen kuntoutussuunnitelmaan, joka sisältää psykiatrian erikoislääkärin lausunnon

Kuntoutujat jaetaan iän perusteella nuorten ja aikuisten kohderyhmiin

- jaottelulla on merkitystä korvattavien terapiamuotojen sekä korvausten suuruuden kannalta

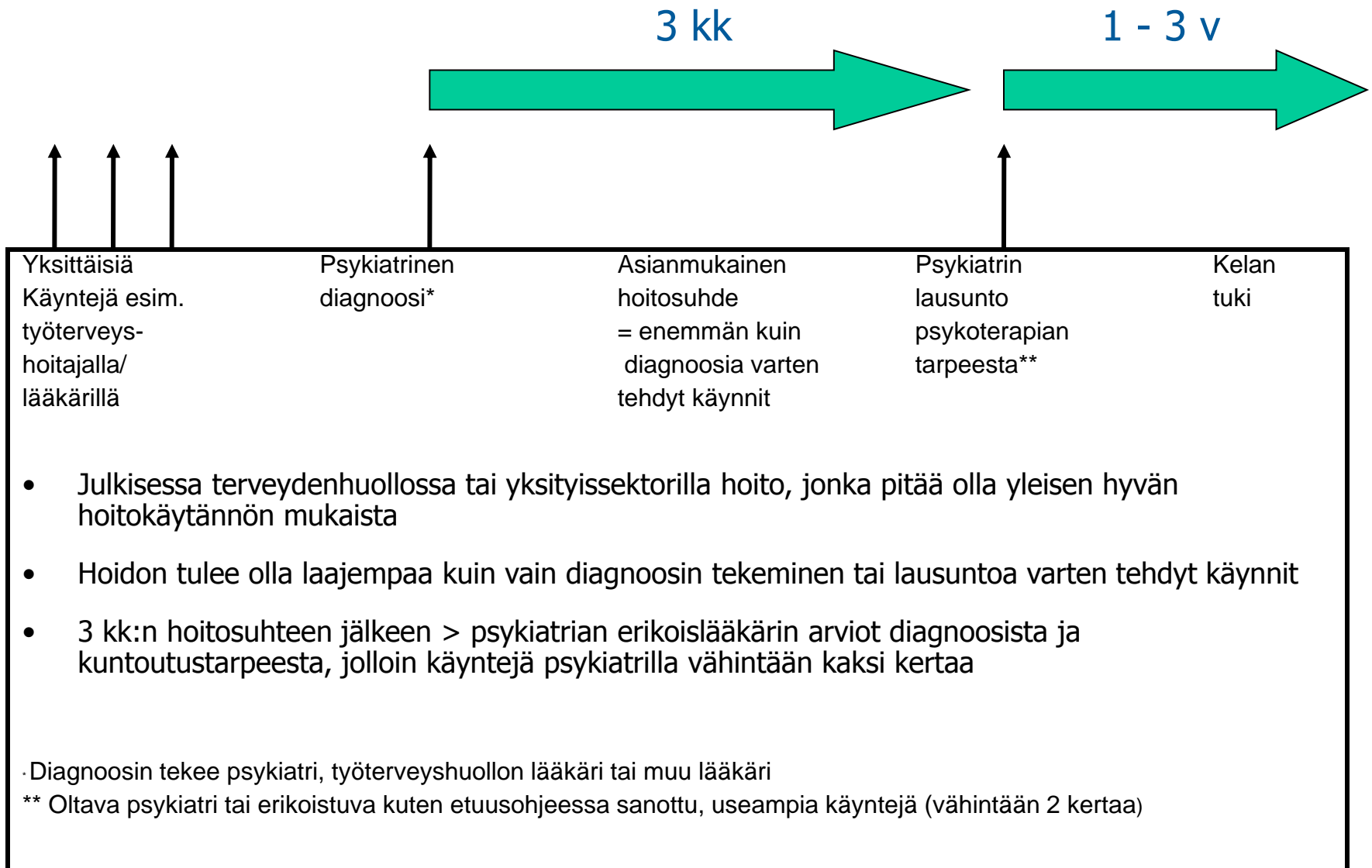
Nuorten kohderyhmään kuuluvat 16-25-vuotiaat kuntoutujat

- kuntoutujan katsotaan kuuluvan nuorten kohderyhmään, jos hän ensimmäisen vuoden terapiajaksoa hakiessaan (hakemuspäivämäärä) on alle 26-vuotias

Aikuisten kohderyhmään kuuluvat 26-67-vuotiaat kuntoutujat

Asiakkaan tulee olla ollut psykiatrisen diagnoosin tekemisen jälkeen vähintään 3 kk asianmukaisessa hoidossa ennen kuin hän tekee kuntoutushakemuksen Kelalle

- asianmukaisella hoidolla tarkoitetaan julkisen tai yksityisen terveydenhuollon yksikössä annettua hyvän hoitokäytännön mukaista hoitoa, johon sisältyy tarpeellinen lääketieteellinen, psykiatrinen ja psykoterapeuttinen tutkimus ja hoito
- hoitosuhteen jälkeen tulee olla psykiatrian erikoislääkärin arviot diagnoosista ja kuntoutuksen tarpeesta sekä selvitys siitä, että diagnoosin tekemisen jälkeen psykoterapeuttisen ja muun psykiatrisen hoidon mahdollisuudet ja vaikutukset on käyty läpi sekä selvitetty, miksi ne eivät ole riittäviä tai miksi ne eivät muutoin tule kysymykseen
- alkuvaiheen hoidon tulee olla laajempaa kuin vain diagnoosin tekeminen tai lausuntoa varten tehdyt käynnit
- alkuvaiheen hoitoon voi kuulua esim. Käypä hoito –suositusten mukaisesti vaikuttavaksi osoitettua aikarajoitteista lyhytpsykoterapiaa, kun alkuvaiheen hoitoon liittyvä psykososiaalinen tuki ei ole riittävää

- Kuntoutuspsykoterapia perustuu hoitosuhteen aikana tehtyyn yksilölliseen kuntoutuksen tarpeen ja soveltuvuuden arvioon sekä kuntoutussuunnitelmaan
- Kuntoutussuunnitelma
 - laaditaan asiakkaan hoidosta vastaavassa julkisen tai yksityisen terveydenhuollon yksikössä
 - voi olla joko itsenäinen asiakirja tai tarvittavat tiedot sisältävä B-lääkärintlausunto
 - ei ole Kelaa sitova asiakirja, vaan se on suositus, jota Kela käyttää muiden käytössään olevien tietojen ohella kuntoutuspäätöksen tekemiseen
- Kuntoutussuunnitelmassa tulee olla mm.
 - psykiatrian, lastenpsykiatrian tai nuorisopsykiatrian erikoislääkärin arvio diagnoosista ja kuntoutuksen tarpeesta
 - selvitys kuntoutuspsykoterapian tavoitteesta, kestosta ja käyntikertojen määrästä vuodessa sekä suositellusta psykoterapiamuodosta
 - kuvaus mielenterveyden häiriön vaikutuksesta asiakkaan työ- tai opiskelukykyyn sekä siihen liittyvästä kuntoutuksen tarpeesta ja tavoitteista ennusteineen
 - arvio kuntoutuspsykoterapian merkityksestä asiakkaan hoidon ja kuntoutuksen kokonaissuunnitelman osana

- Kela korvaa kuntoutuspsykoterapiana
 - yksilöterapiaa
 - ryhmäterapiaa
 - perheterapiaa
 - pariopsykoterapiaa
 - kuvataideterapiaa (taidepsykoterapia)
 - musiikkiterapiaa yksilö- tai ryhmäterapiana (vain nuorille)
- Lisäksi Kela korvaa 16-25-vuotiaan nuoren terapiaan liittyviä omaisten ohjauk käyntejä, jotka ovat tarpeellisia tuloksellisen terapian toteuttamiseksi

- Kela korvaa kuntoutuspsykoterapiaa enintään 3 vuoden ajan
 - enimmäisaikaan katsotaan kuuluviksi myös vuosittaiset, normaalit lomien aiheuttamat keskeytykset
- Käyntikertoja korvataan
 - enintään 80 krt / 1 vuosi
 - yhteensä enintään 200 krt / 3 vuotta
- Kuntoutuspäätökset tehdään vuodeksi kerrallaan
 - päätöksessä myönnetään vain yleisellä tasolla oikeus kuntoutuspsykoterapiaan enimmäismäärien puitteissa
 - **kuntoutujan ja terapeutin tulee huolehtia, että enimmäismäärät eivät ylity**
 - **Kela ei korvaa enimmäismäärät ylittäviä käyntikertoja**
- Kela voi korvata kuntoutuspsykoterapiana uuden enintään 3 vuotta kestäväen terapiajakson, kun
 - sen myöntämiseen on erityisiä syitä ja
 - edellisen jakson päättymisestä on kulunut vähintään 5 vuotta

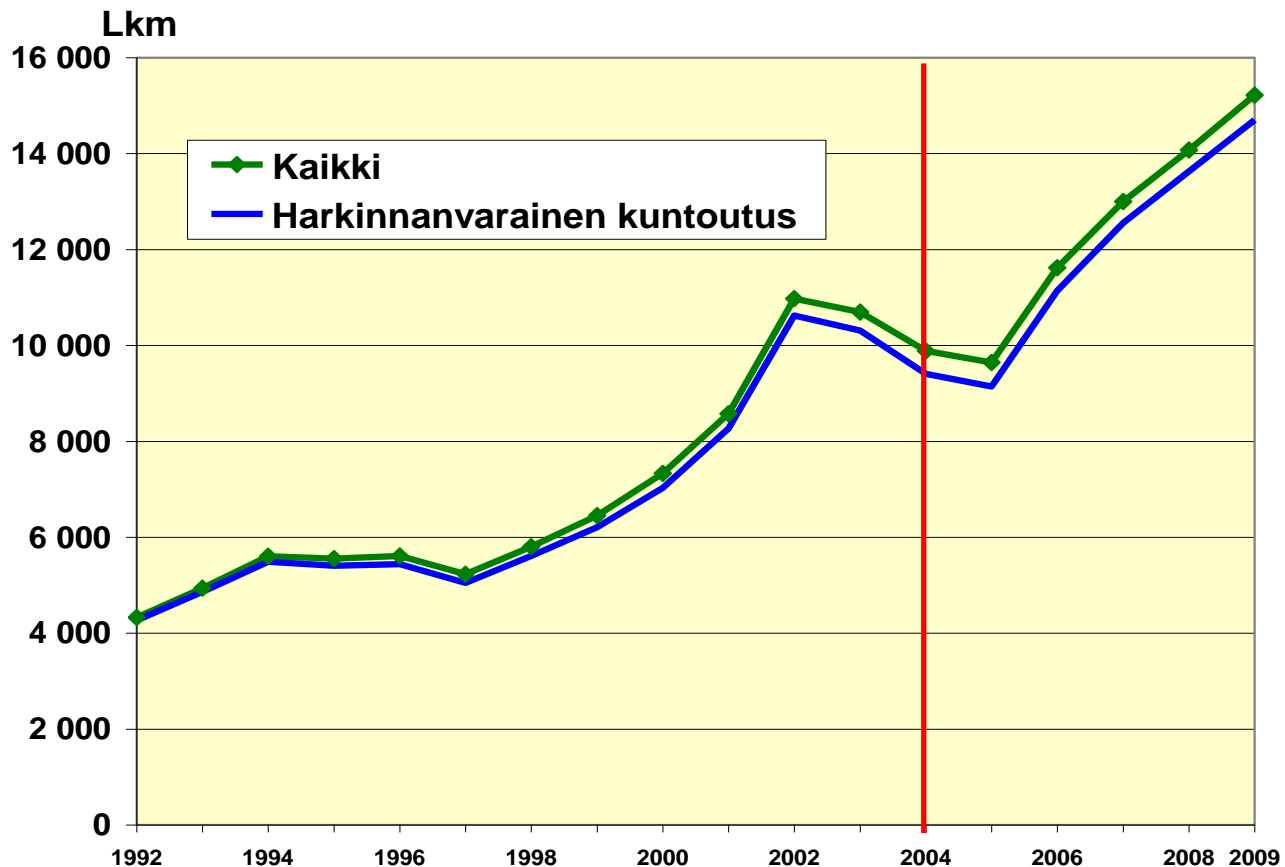
- Kuntoutuspsykoterapiasta aiheutuneista kustannuksista korvataan kuntoutujalle enintään vahvistetun korvaustason mukainen määrä
 - korvaustason perusteet ja määrät vahvistetaan valtioneuvoston asetuksella
 - korvaustasoa määrättäessä otetaan huomioon kuntoutuspsykoterapian laatu, sen vaatima työ ja aiheuttama kustannus, terapeutin koulutustaso ja korvauksiin käytettävissä olevat varat
 - lainmuutoksen yhteydessä korvaustasojen on esitetty pysyvän ennallaan
 - > aikuisten yksilöterapian korvaus on 37 tai 45,41 €/käyntikerta
 - > nuorten yksilöterapian korvaus on 52,14 tai 60,55 €/käyntikerta
- Kun asiakkaalla on kuntoutuspsykoterapiapäätös, kaikki terapiakäyntien kustannukset maksetaan kuntoutusvaroista
 - > ei enää sv-korvauksia lääkärin antamasta kuntoutuspsykoterapiasta**

- Kelan terveystietokeskoston kuntoutusryhmä ylläpitää palveluntuottajarekisteriä, johon myös Kelan kuntoutuspsykoterapiaa antavat psykoterapeutit merkitään
 - vahvistusmenettely: kuntoutusryhmä tutkii terapeuttien hakemuksesta pätevyystiedot ja hyväksyy edellytykset täyttävät Kelan palveluntuottajiksi
 - rekisteriin merkitään terapiakoulutus ja hyväksytty koulutustaso
- Kelan terapeuteille asetetut vaatimukset
 - koulutus: Psykoterapiaa voi antaa vain riittävän psykoterapeuttisen koulutuksen (vähintään erityistason koulutus siihen terapiaan, jota hän Kelan asiakkaille antaa) ja työnohjauksen saanut henkilö, jonka koulutuksen Valvira on hyväksynyt ja jolle Valvira on antanut oikeuden käyttää psykoterapeutin ammattinimikettä.
 - muut edellytykset: Kelan terapiaa antavan tulee olla itse työkykyinen
- Ks. lisätietoja **[www.kela.fi/Kuntoutuspalvelut/Psykoterapia ja neuropsykologinen kuntoutus](http://www.kela.fi/Kuntoutuspalvelut/Psykoterapia_ja_neuropsykologinen_kuntoutus)**

- Kuntoutuspsykoterapiaa koskevista päätöksistä on **muutoksenhakuoikeus**
- Kelan päätökseen voi hakea muutosta sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnalta ja sen päätökseen vakuutusosoikeudelta

- Asiakasmäärät ovat olleet jatkuvassa kasvussa viime vuosina (n. 8 % vuodessa) ja kuntoutuspsykoterapian tarve näyttää lisääntyvän edelleen
 - > nyt jo jouduttu rajoittamaan palvelun piiriin otettavien uusien asiakkaiden määrää
- Kun kuntoutuspsykoterapiasta tulee lakisääteistä, määräraha ei enää rajoita palvelun piiriin otettavien uusien asiakkaiden määrää

Kelan kuntouttavaa psykoterapiaa saaneet 1992-2009

Huom. Vuodesta 2004 alkaen lasten psykoterapian järjestämisvastuu on ollut julkisella terveydenhuollolla.

- Kelan kuntoutuslakiin lisätään kuntoutuspsykoterapiaa koskevat § :t, joissa määritellään
 - kenellä on oikeus psykoterapiaan
 - millä edellytyksillä
 - kuntoutuksen tavoitteet
 - korvattavien käyntien enimmäismäärät
 - korvattavat kuntoutuskustannukset
- Voimassa olevat korvaustasot vahvistetaan asetuksella
 - asiakkaille jää edelleen omavastuuosuus
- Psykoterapiaa koskevista päätöksistä on muutoksenhakuoikeus
- Määräraha ei rajoita palvelun piiriin otettavien uusien asiakkaiden määrää

- Jaottelu pidempi- ja lyhytkestoiseen psykoterapiaan poistuu ja käynnit voi suunnitella ja toteuttaa joustavammin
 - korvataan enintään 80 krt/v. ja enintään 200 krt/3 v.
- Mahdollistetaan uuden enintään 3 v. pituisen terapiajakson myöntäminen erityisistä syistä
- Psykoterapian kaksinkertainen korvaamismenettely poistuu
 - kuntoutuksena myönnettävä psykoterapia korvataan kokonaan kuntoutuksen varoista silloinkin, kun terapeutti on lääkäri
- Uutena korvattavaksi paripsykoterapia

- Kaikille terapeuteille, joiden tiedot on merkitty Kelan palveluntuottajarekisteriin, lähetetään loppuvuoden aikana tiedote lainuudistukseen liittyen. Tietoa on luvassa mm.
 - sisällöllisistä uudistuksista, joita lainmuutos tuo tullessaan
 - terapeutin oikeudesta antaa Kelan kuntoutuspsykoterapiaa (Kela vie automaattisesti tiedon oikeudesta voimassa olevan rekisteröinnin perusteella)
 - korvaamismenettelyn muutoksesta, kun lääkäri on terapian antajana
- Seuraa myös www.kela.fi-sivuja